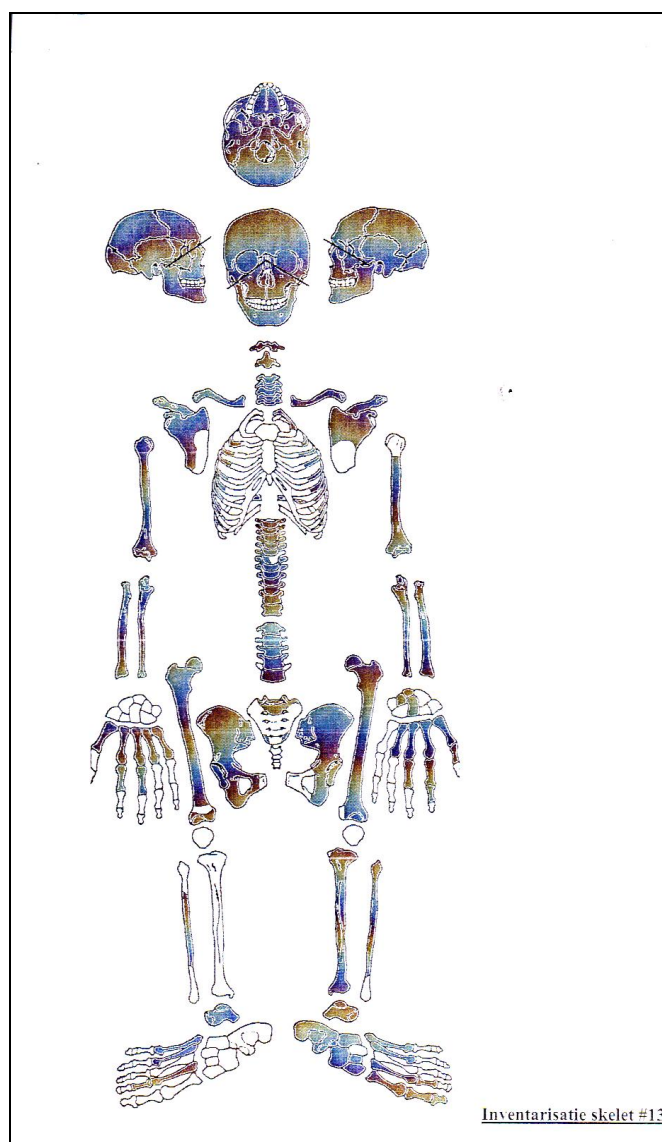

HET PROFIEL

Agenda: Jaarvergadering op zaterdag 2 april 2011 in Amstelveen

Het Profiel

Het Profiel is het mededelingenblad van de afdeling Amsterdam en Omstreken van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (AWN).

Verschijnt 4 keer per jaar, in principe in de eerste week van de maanden maart, juni, september en december.

Het is een forum voor vrije meningsuiting. De redactie is niet aansprakelijk voor de inhoud maar behoudt zich wel het recht voor wijzigingen aan te brengen.

Bestuur:

T. van Bommel (penningmeester)

W. 't Hart (secretaris)

P. Hoogers (voorzitter en vertegenw. Amstelveen)

R. Wiggers (lid, redactie Het Profiel)

M. van Wijngaarden (lid, evenementen)

Afdelingssecretariaat:

W. 't Hart

Helmholtzstraat 67 hs, 1098 LE Amsterdam

020-6936359, w.hart4@upcmail.nl

Vondstverwerking Diemen:

De werkgroep Archeologie is soms op woensdagavond, vanaf 19.30 uur, bezig met diverse projecten. In het pand naast de brandweerkazerne in het centrum, Den Hartoglaan 6, 06-28473291. Voor meer informatie: Hannie Ploegmakers, hploegmakers@planet.nl, 020-6938463,

Vondstverwerking Amstelveen:

Orion 19A, Amstelveen. Op zaterdag van 10.00-13.00 uur.

Opgravingen:

P. Hoogers

Eems 35, 1423 CP Uithoorn

02975-60944, PaulHoogers@telfort.nl

Redactie 'Het Profiel':

R. Wiggers

Orteliuskade 76 III, 1056 NG Amsterdam

020-6124960 / 06-41536651, ruudw6@gmail.com

Penningmeester:

T. van Bommel

Schippersdreef 17, 3972 VA Driebergen

06-50585277, tonvanbommel@wxs.nl

Richtlijnen voor kopij:

Kopij tijdig sturen naar de redactie, Orteliuskade 76 III, 1056 NG Amsterdam. Gaarne vóór de 15e van de maanden februari, mei, augustus of november.

De kopij kan handgeschreven, op floppy, op CD of per e-mail worden ingezonden. Bij voorkeur in WORD, of als gewone tekst zonder opmaakcodes (ASCII).

De heldere en zo kort mogelijke tekst moet logisch zijn ingedeeld. Literatuuropgaven moeten volledig zijn en in de stijl van Het Profiel. De bijdrage wordt gedrukt in Times-Roman tenzij anders is aangegeven. Tekeningen, zwart/wit foto's en ander illustratief materiaal duidelijk nummeren en op een bijlage toelichten. In de tekst moet worden verwezen naar de afbeeldingen en de genoemde literatuur. Na publicatie worden de illustraties getourneerd.

© Het Profiel 2011. Overname van artikelen en illustraties is uitdrukkelijk toegestaan zonder toestemming van de redactie.

Inhoud

Verslag Studiedag 2010	3
Onderzoek skelet Diemen	4
Jaarvergadering 2011 en lezing	5
Jaarverslag 2010	6
Financieel overzicht 2010	8
Begroting 2011	9
Berichten	9

Bij de voorpagina:

Skelet van een vrouw van 45-55 jaar (12e eeuw), opgegraven bij de voormalige Mariakerk in Oud-Diemen (zie pagina 4).

VERSLAG STUDIEDAG 2010

Op 18 december 2010 vond de studiedag te Amstelveen plaats in de werkruimte van de Historische Vereniging Amstelveen.

Peter Kranendonk hield een lezing over de vondsten in Amsterdam die gedaan zijn tijdens de aanleg van de Metrolijn aan het Rokin en hoe die op een zodanige manier worden gerubriceerd dat ze zoveel mogelijk informatie opleveren over de geschiedenis van bewoning en nijverheid in die buurt.

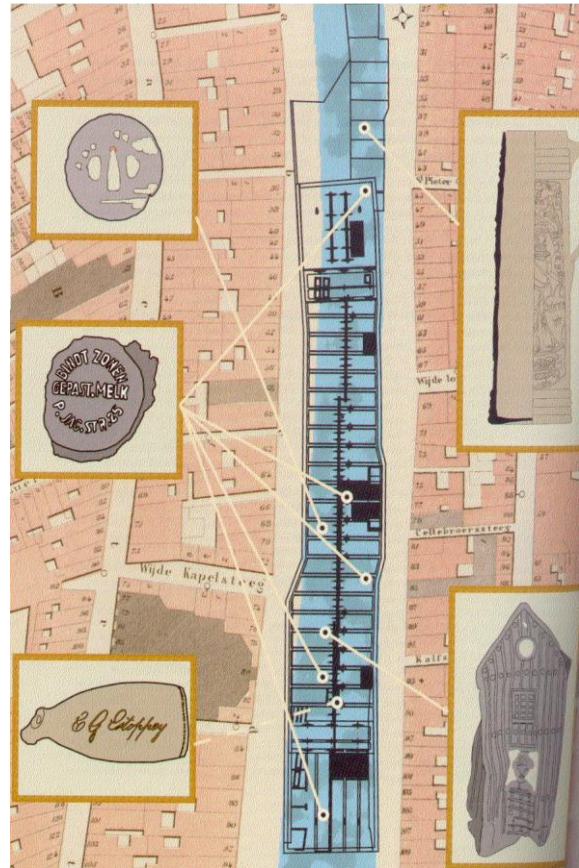
Hij startte met de stand van zaken bij de Noord/Zuidlijn. Niet alle aanwezigen op deze dag waren daarvan op de hoogte. Stationsplein, Damrak en Rokin passeerden de revue. Bij het Stationsplein en bij het Damrak was een zeefmachine gebruikt om de grond die werd weggegraven te onderzoeken voordat deze werd afgevoerd. Bij het Rokin is dat niet zo gegaan. De uitgegraven grond werd naar een locatie elders in Amsterdam gebracht en daar alsnog doorzocht, ook met metaaldetectors. Uiteindelijk resulteerde dit alles in een enorme hoeveelheid vondsten en gegevens. Voor het Rokin werd ervoor gekozen om een soort biografie te maken. De middelen daarvoor waren de materiële cultuur en de historische topografie om de vondsten in verband te kunnen brengen met percelen langs het Rokin. Verder historisch bronnenonderzoek, geo-ecologisch onderzoek en ruimtelijke analyses.

Peter Kranendonk is prehistoricus en heeft jaren geleden opgegraven in Syrië, op een plek die al in 6000 v Chr werd bewoond. Hij gebruikte beelden van deze opgraving om de betekenis van plaats en tijd te illustreren. De huizen waren daar indertijd van klei en de woonplek moest regelmatig opnieuw worden opgezet boven op de behuizing die door de tijd was aangetast. De vondsten die in zo'n 'tell' zijn gedaan betreffen soms voorwerpen die gedumpt zijn maar soms ook ter plaatse zijn gebruikt. Dat bemoeilijkt het archeologisch onderzoek en dat is bij de Noord/Zuidlijn niet anders. In Amsterdam heeft de Amstel voor veel grondverplaatsingen gezorgd zodat het interpreteren van de wandprofielen niet eenvoudig is. In de loop der tijden is ook veel gebaggerd in de rivier. In het wandprofiel is dat hier en daar nog goed te zien en dat maakt het voor de archeologen moeilijk. Chemische processen hebben bovendien veel informatie weggewist; hout is vaak vergaan, ijzer verroest etc.

Bij het Rokin is een indeling in blokken gemaakt om de vondsten uit die blokken mogelijk te kunnen toewijzen aan de panden bij het Rokin. Op deze manier is een complexe, incomplete database ontstaan.

Peter keerde even terug naar het Damrak. Daar zijn onder meer klotendolken, bootshaken en kinderspeelgoed gevonden. Die vondsten zijn afkomstig uit drie te onderscheiden kamers in het tracé van de Metrobouw, te weten een kamer aan de IJ-kant, een tweede bij de

brug vlakbij het Victoria-hotel en een derde bij het Damrak zelf. De drie genoemde vondstcategoriën blijken heel ongelijk verdeeld te zijn over die drie kamers. De bootshaken aan de IJ-zijde, wat natuurlijk niet verrassend is. De dolken werden in hoofdzaak bij de tweede kamer aangetroffen.

Het Rokin met daarbij aangegeven waar diverse voorwerpen zijn gevonden die een relatie hebben met de bewoning rond het Rokin.

Terug naar het Rokin. Er werd een stootplaat van een Japans zwaard gevonden en een Japanse kris. Het is terug te voeren tot de handel van de VOC op Japan. De vele stroopkannen en strooppotten in enkele blokken kwamen van panden aan het Rokin waar suiker werd verwerkt. Er zijn in de uitgegraven grond van het Rokin ongeveer 1100 pijpekoppen gevonden. Vele komen van locaties vanwaar veerboten kwamen en gingen. De vele hoornpitten die gevonden zijn lagen bij steegjes waar zich vroeger slachterijen bevonden.

Er wordt nu ook gewerkt aan een 3-D weergave van het Rokin met omgeving in combinatie met de grondlagen en vondsten.

Vervolgens het 2e deel van de presentatie van Wiard Krook over 40 jaar archeologie als vervolg op zijn eerste lezing in maart 2010 op de jaarvergadering.

Wiard toonde beelden van een groot aantal opgravingen in Amsterdam waar graven werden aangetroffen. Olofspoor, Lutherse kapel e.a. Soms een ordentelijke

begraving maar het gebeurde ook dat vele skeletdelen in één kuil werden gedeponeerd.

Tenslotte de lezing van Paul Hoogers over een opgraving in Mijdrecht:

In november en december deed zich de mogelijkheid voor om in het centrum van Mijdrecht een opgraving uit te voeren. Deze gelegenheid ontstond doordat een bakkerij op de nominatie voor sloop stond. Het onderzoek werd uitgevoerd door Paul Hoogers en Arie van Muijlwijk van de AWN en enige leden van de historische vereniging De Proosdijlanden.

De opgraving vond plaats op het perceel Dorpsstraat 6. Dit ligt buiten de 13e eeuwse dorpssterp, dus was de verwachting dat er geen middeleeuws materiaal zou worden aangetroffen. In een humeuze ophogingslaag vond men echter wel een laat-middeleeuwse kloostermop. Mogelijk was hij afkomstig van een oudere constructie in Mijdrecht.

Bij inwendig onderzoek van het pand bleken er meerdere bouwfases te zijn geweest. De fundering van de voorzijde rustte vermoedelijk op turven of plaggen. Ook kwam een fraaie plavuizen vloer tevoorschijn, die duidde op 18e of 19e eeuwse bebouwing. Een waterkelder (de tweede nadat op hetzelfde perceel in 2009 ook al een waterkelder was gevonden) kan mogelijk hebben gediend als fundering voor de oven. De Historische Vereniging zal proberen hierover uitsluitsel te geven.

Onderzoek aan de noordelijke muur wees uit dat deze op een zogenaamde Rotterdamse fundering – met palen van circa 4 meter lengte - rustte, maar van de funderingspalen was afgeschoven. Bestudering van de noordelijke en de westelijke muur duidde op minstens twee bewoningsfasen. Het grote aantal muren opgetrokken uit diverse steenformaten maakte duidelijk dat er eigenlijk continu sprake moet zijn geweest van verbouwingen en aanpassingen.

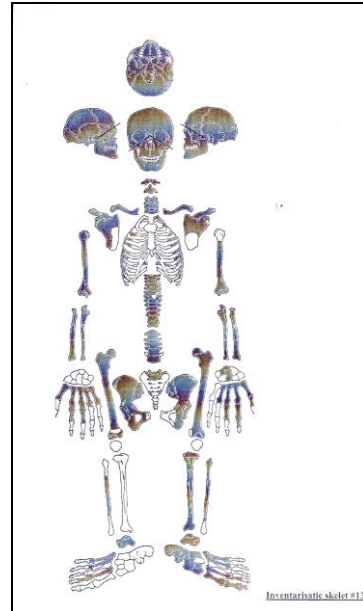
Om een volledig beeld te krijgen van de geschiedenis van dit perceel zal echter nog meer onderzoek moeten worden gedaan. De AWN verzorgt een verslag van het onderzoek.

ONDERZOEK SKELET DIEMEN

Wiard Krook noemde tijdens zijn lezing op de Studiedag ook een graf in Oud-Diemen. In 1990 werd door de Afdeling Archeologie van de gemeente Amsterdam (thans het Bureau Monumenten & Archeologie) een opgraving uitgevoerd bij de voormalige Mariakerk in Oud-Diemen. Ten oosten van het koor bevonden zich vier begravingen vlakbij en onder de muur.

Uit een van de graven, een eikenhouten doodskist met deksel en lattenbodem, zijn de overblijfselen geborgen. Het skelet dateert uit de twaalfde eeuw.

De skeletresten zijn in 2009/2010 onderzocht door Laura van der Sluis (toenmalige studente archeologie aan de Universiteit van Amsterdam). Het door haar opgestelde fysisch-anthropologisch rapport (Inventarisatie skelet #139) verscheen eind 2010 met als eindconclusie o.a.: 'Een vrouw van 45-55 jaar met veel slijtage aan de rugwervels'. (Informatie Wiard Krook)

Het skelet van de vrouw uit Oud-Diemen.

Pathologie: In het gewricht tussen de *clavicula-scapula* was zowel links als rechts erosie aanwezig. Bij beide duimen waren *erbnatie* en marginale *osteofytosis* aanwezig op de *distale* uiteinden. Op beide *fibulae* en de linker *tibia* was *periostitis* gevonden in een licht *sclerotische* vorm. VOA was geconstateerd in de *cervicale*, bovenste *thoracale* en *lumbale* wervels. DDD is aangetroffen in de *cervicale* wervels.

Van het gebit waren nog 12 elementen aanwezig. Twee *premolaren* in de *maxilla* waren postmortem verdwenen, de resterende elementen zijn antemortem verloren gegaan. Op vijf elementen was cariës aanwezig. Zowel *alveolaire atrofie* als calculus was in matige vorm aanwezig.

DDD staat voor Degenerative Disc Disease, waarbij de tussenwervelschijven oplossen en druk komt te staan op de wervellichamen zelf. Hierdoor ontstaan erosie, marginale *osteofyten* en Schmorl's nodes. Bij Schmorl's nodes laat de tussenwervelschijf een indruk achter in de ruggenwervels door druk van boven- en onderaf. Doordat tussenwervelschijven volledig oplossen, komen de wervels met elkaar in contact en vergroeiën.

VOA staat voor Vertebrale Osteoarthritis, waarbij slijtage ontstaat waar de wervels op elkaar aansluiten. De slijtage kan bestaan uit *osteofyten*, erosie (putjes) en *erbnatie*.

Verklaring van enkele begrippen:

clavicula-scapula = sleutelbeen - schouderblad
osteofytosis – uitgroei van kleine stukjes bot vanuit de wervels

distaal = van het midden afstaand

fibulae = kuitbeen

tibia = scheenbeen

periostitis = beengezwel, zwelling van het beenvlies

sclerotisch = verkalking, verharding

cervicaal = tot de hals of tot de nek behorend

thoracaal = mbt de borst

lumbaal = behorend tot het ruggemerg

premolaar – gebitselement tussen voortand en kies

maxilla = bovenkaak

alveole = holte in het kaakbeen

atrofie = verschrompeling van de kaak

Zie ook:

Lagerweij, Ab & Jørgen Veerkamp: Een 12e-eeuwse overstroming in de hoofdrol; archeologisch onderzoek van een middeleeuwse dorpsterp te Oud-Diemen. *In:* Hanna Blok, Wiard Krook, Pieter van Reenen & Ruud Wiggers (red.); **Diemen in het land van Amstel.** Amsterdam 2009, p. 59-61.

Ruud Wiggers

JAARVERGADERING AWN – AFD. A'DAM & OMSTREKEN

ZATERDAG 2 april 2011

**ORION 19A
1188 BZ A'VEEN-MIDDENHOVEN**

Op deze dag zijn we te gast in de werkruimte van de Vereniging Historisch Amstelveen (VHA).

Datum: **zaterdag 2 april 2011**
aanvang vergadering 9.45u
aanvang lezing 11.00u

Plaats: Orion 19a, 1181 BZ Amstelveen (naast de bibliotheek in de wijk Middenhoven). Sneltram 51 stopt vlakbij Orion – halte Brink

PROGRAMMA

09.00u - 09.45u Inloop en koffie
09.45u - 10.30u Algemene ledenvergadering

AGENDA:

1. Opening met terugblik op 2010
2. Verslag ledenvergadering d.d. 31 maart 2010
3. Jaarverslag 2010

4. Financieel jaarverslag 2010 en verslag kascommissie
5. Begroting 2011
6. Benoeming nieuwe kascommissie
7. Bestuursmutaties: Paul Hoogers en Ton van Bommel zijn voornemens af te treden. Kandidaten voor de functies van voorzitter en penningmeester worden verzocht zich (bij voorkeur vooraf) te melden bij het bestuur.
8. Plannen voor 2011
9. Rondvraag
10. Sluiting

10.30u - 11.00u Pauze

11.00u - 13.00u Lezing door **Arjen Bosman**
Halverwege een korte pauze.

Arjen Bosman heeft samen met Jona Lendering geschreven: 'De rand van het Rijk, De Romeinen en de Lage Landen'. Dit boek geeft een originele en verfrissende kijk op de aanwezigheid van de Romeinen hier. Belgische krijgers zijn zó onder de indruk van de Romeinse belegeringswerktuigen dat ze denken dat hun vijanden wel van goddelijke afkomst moeten zijn. Een generaal demoniseert zijn tegenstanders. Een meisje uit Nijmegen wordt begraven met haar tamboerijn. Een Romeins garnizoen in Velsen doorstaat maar net een belegering. Een bisschop leest de keizer de les. Een keramiekhandelaar overleeft een storm. Snapshots uit de tijd waarin de Lage Landen behoorden tot het Romeinse Rijk.

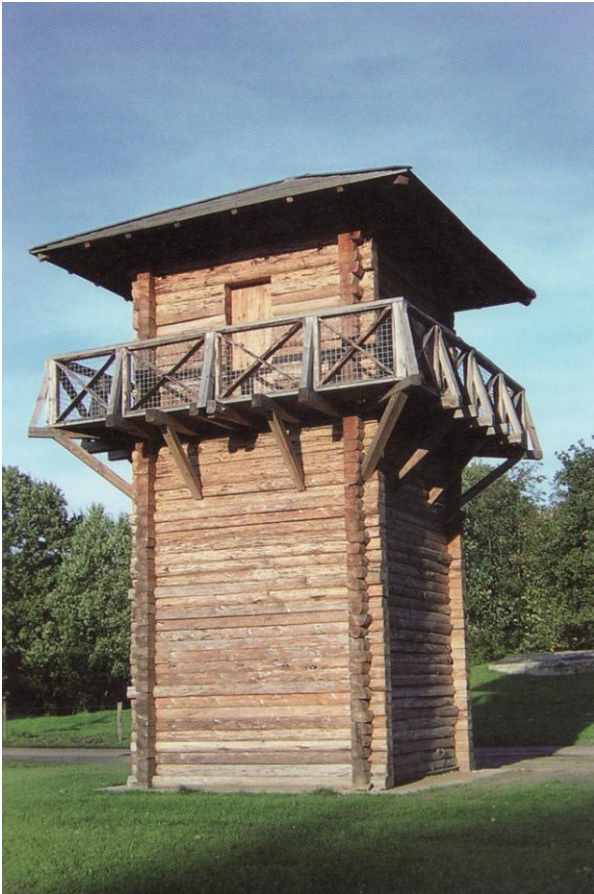
Resten van een in Velsen gesneuvelde Romeinse soldaat (afbeelding uit boek).

In zijn lezing zal Arjen Bosman veel aandacht geven aan de aanwezigheid van de Romeinen in 'onze' streken, waaronder Velsen. Het belooft een boeiende lezing te worden!

Arjen Bosman doceert provinciaal Romeinse archeologie aan de Universiteit Gent en is als archeologisch adviseur verbonden aan The Missing Link in Woerden. Daarnaast is hij werkzaam bij Livius onderwijs.

De lezing is toegankelijk voor alle belangstellenden, maar we vragen wel een bijdrage van 1,50 euro aan diegenen die geen lid zijn van de VHA of de AWN.

De afdeling 'Amsterdam en Omstreken' van de AWN

Een wachttoren zoals Corbulo die heeft laten oprichten, nagebouwd in Vechten (afbeelding uit boek).

JAARVERSLAG 2010

BESTUURSZAKEN

In 2010 bestond het bestuur van afdeling 5 uit de volgende functionarissen:

- Paul Hoogers:	voorzitter
- Wim 't Hart:	secretaris
- Ton van Bommel:	penningmeester
- Marijke van Wijngaarden:	lid
- Ruud Wiggers:	lid

In 2010 vonden geen bestuursmutaties plaats. Voorzitter en penningmeester hebben aangegeven hun functies neer te willen leggen; er hebben zich echter geen kandidaten voor de opvolging gemeld.

Het aantal leden van de afdeling telde eind 2010 98, waarvan 94 betalende en 15 actieve leden. Dit betekent een teruggang van 12 leden ten opzichte van 2009.

BESTUURSACTIVITEITEN

- Het bestuur nam deel aan de algemene ledenvergadering van de AWN in Middelburg op 17 april.
- Paul Hoogers was op 9 oktober aanwezig bij een jubileumbijeenkomst van afdeling 3 van de AWN over het archeologisch depot en een mogelijke rol van de AWN.
- In november heeft Ton van Bommel de Afgevaardigdendag van de AWN in Amersfoort bijgewoond.
- Paul Hoogers was aanwezig bij opening van het nieuwe onderkomen van de Historische Vereniging De Proosdijlanden in Vinkeveen.
- Het bestuur heeft zich gebogen over het concept beleidsplan van de AWN en er een reactie op gegeven. Pogingen om een ledenvergadering over dit onderwerp te organiseren hebben geen resultaat gehad.

BESTUURSVERGADERINGEN

Er is driemaal een bestuursvergadering gehouden, op 14 februari, 16 juni en 9 september. Op de vergaderingen kwamen de volgende thema's aan de orde:

- de invulling van het programma van de ledenvergadering van de afdeling en met name de lezingen
- het doel van en het programma voor de jaarlijkse excursie
- de werving van nieuwe bestuursleden was een terugkerend thema
- de verkoop van het boek "Diemen in het land van Amstel"
- de voortgang van de werkgroepen, waaronder "Dimis"
- het nieuwe AWN beleidsplan en de bespreking ervan
- inventariseren van activiteiten, die de afdeling nog kan ondernemen
- het programma voor de jaarlijkse studiedag in december

VERSLAG WERKGROEP DIMIS

De werkgroep is in 2010 vijf keer bij elkaar geweest in Diemen met 5-7 leden per keer. In juni werd besloten om de aantekeningen van de veldverkenningen uit de 80- en 90-er jaren per locatie letterlijk over te nemen en digitaal op te slaan. Op deze wijze kan een beter oordeel worden gegeven over de archeologische betekenis van de locaties. Aan de uitwerking is door de leden heel veel tijd besteed. Deze activiteit is bijna afgerond waarna Dimis een volgende fase in zal gaan. Marco Roling heeft in juni besloten om zijn werk voor Dimis voorlopig stop te zetten vanwege andere prioriteiten.

ACTIVITEITEN

Jaarvergadering

De jaarvergadering werd gehouden op 31 maart met op het programma een boeiende lezing van Wiard Krook over hoogtepunten uit 40 jaar archeologie.

Leden van de werkgroep DIMIS determineren vondsten uit Diemen.

Wiard was o.m. fotograaf bij de Archeologische Dienst Amsterdam.

Het verslag van deze bijeenkomst is reeds geplaatst in Het Profiel van juni 2010.

Overige lezingen

Ton van Bommel hield in oktober in Amstelveen een lezing over het ontstaan van kastelen in Noord-Holland.

Opgravingen

- Een aantal actieve leden van de afdeling heeft ook in 2010 wekelijks meegewerkt aan het verwerken van de vondsten bij de aanleg van de Noord/Zuidlijn. Deze hulp wordt door de Archeologische Dienst van Amsterdam zeer gewaardeerd.
- In oktober hebben Paul Hoogers en Arie van Muijlwijk een opgraving in Mijdrecht uitgevoerd op hetzelfde terrein waar we een jaar eerder onderzoek hebben gedaan naar een waterkelder. Ditmaal betrof het een opgraving in en rondom een oude broodbakkerij, waarin onderzoek is gedaan naar de bewoningsgeschiedenis en de bouwgeschiedenis van het pand.

- Lex Feenstra heeft deelgenomen aan de opgraving in Terborg in de zomer, waar een bewoningsgeschiedenis tot in de middeleeuwen is waargenomen.

Excursies

Op 25 september heeft de afdeling met 9 leden deelgenomen aan de jaarlijkse excursie, die dit jaar naar het archeologisch park in Xanten voerde.

Studiedag

Op 18 december vond de studiedag te Amstelveen plaats in de werkruimte van de Historische Vereniging Amstelveen. Het was een goed bezochte studiedag met ca. 30 aanwezigen. De lezingen worden elders in dit blad besproken.

CONTACTEN/PUBLICATIES

Het Profiel is viermaal uitgekomen, in maart, juni, september en december. Uit de inhoud:

- Verslag studiedag 2009
- Onderzoek waterkelder Mijdrecht
- Een tentoonstelling in het Allard Piersonmuseum over de doorwerking naar Christendom en Islam van denkbelden in het oude Egypte over de dood

- Het Tijnsregister van Diemen uit 1472. Dit document vertegenwoordigt het oudst bewaard gebleven document over namen en toponiemen in Diemen
- Een impressie van de lezing van Wiard Krook over de archeologie in Amsterdam
- De voortgang van de aanleg van de Noord/Zuidlijn.
- Een verslag van de excursie naar het archeologisch park in Xanten
- Een artikel over de Historische Vereniging Amstelveen ter gelegenheid van het 20-jarig jubileum van de vereniging
- Opgaving in Terborg

De nieuwe internet website van de AWN is in 2010 aarzelend van start gegaan. Jammer was dat onze afdeling daarover niet tijdig genoeg geïnformeerd is waardoor de oude informatie plotseling was “verdwenen”. Er is contact over geweest met het hoofdbestuur maar dat heeft in 2010 nog niet veel opgeleverd. Wel hebben we Lex Feenstra bereid gevonden om als webmaster voor onze afdeling op te treden. Wordt vervolgd in 2011.

De afdeling heeft regelmatige en goede contacten met de Historische Vereniging Amstelveen, in wier werkruimte veelvuldig lezingen en bijeenkomsten van de afdeling plaats vinden, met de Historische Vereniging De Proosdijlanden te Mijdrecht en met de Historische Kring Diemen.

DESKUNDIGHEIDSBEVORDERING

Enkele leden hebben op 27 februari de studiedag aardewerk bijgewoond in Dordrecht.

Paul Hoogers en Ton van Bommel hebben op 24 april een workshop middeleeuws aardewerk gegeven voor een aantal leden van de afdeling.

ARCHEOLOGISCHE ACTIVITEITEN 2010

Dit jaar waren we in de gelegenheid om kleinschalig onderzoek te verrichten in Mijdrecht. Dit was mogelijk dankzij de goede contacten met de Historische Vereniging De Proosdijlanden en de gemeente De Ronde Venen.

Op een drietal dagen in november en december verkenden enkele AWN-leden, daarbij geholpen door enthousiaste leden van de historische vereniging De Proosdijlanden, Dorpsstraat 6 in Mijdrecht.

Aangezien de locatie ver buiten het middeleeuwse centrum van Mijdrecht ligt, was het niet aannemelijk dat we er middeleeuwse sporen zouden aantreffen. En dat bleek te kloppen. Behoudens een grote (halve) kloostertermop vonden ze alleen post- middeleeuws materiaal. Bebouwingssporen waren er eveneens. Deze stamden uit de laatste eeuwen(18e t/m de 20 eeuw). Dankzij de informatie uit het historisch onderzoek was het zelfs mogelijk om enkele muren toe te wijzen aan een bepaalde periode. Vermoedelijk is aldaar voor het eerst in de 18e eeuw gebouwd. Dit eerste huis zou daarna meerdere keren grondig verbouwd worden. Zo werd in de 1883 de voorgevel vernieuwd.

Gezien de beperkte tijd en de barre weersomstandigheden was het niet mogelijk om alle gevonden muren te dateren. Resumerend kunnen we stellen dat we te maken hebben met een huis waarvan de oudste fase dateert uit 18e eeuw. De informatie uit het historisch onderzoek geeft eenzelfde datering.

Zoals eerder gemeld assisteerden AWN-leden de Amsterdamse archeologen in de Van Gendt-hallen.

VERSLAG VAN ACTIVITEITEN VAN DE ARCHEOLOGISCHE WERKGROEP VAN DE HISTORISCHE VERENIGING AMSTELVEEN

De leden van de werkgroep zijn dit jaar gestart met de uitwerking van hoofdzakelijk middeleeuws vondstmateriaal dat bij Thamen (Uithoorn) is gevonden.

Op 24 april hebben werkgroepleden deelgenomen aan een workshop scherven determineren van de AWN. Tevens hebben enkele leden meegewerkt met de verwerking van de vondsten, afkomstig van de Noord/Zuidlijn.

FINANCIËEL OVERZICHT AFD. AMSTERDAM e.o. over 2010

Exploitatierkening

Inkomsten	Begroot	Werkelijk	Vershil
Subs. Gem. Diemen	4179	4179	
Retributie AWN	950	903	-47
Donaties	120	226	106
Rente ING	45	51	6
Verkoop boek		17	17
Totaal	5294	5376	82

Uitgaven	Begroot	Werkelijk	Vershil
Huisvesting Diemen	3930	3892	-38
Schoonmaak pand	170	180	10
Fotocopieën	20		-20
Het Profiel	800	718	-82
Veldwerk en onderz.	150	47	-103
Verg. en exc.	300	256	-44
Boeken	50	20	-30
Boeken Diemen 2	170	175	5
Diversen	90	76	-14
Totaal	5680	5364	-316

Toe-/Afname reserve -386 12 398

Balans per 31-12-2010	Activa
Saldo ING rekening	2261
Saldo ING spaarrek.	3511
Nog te ontvangen rente	51
Totaal	5823

	Passiva
Nog te betalen huur	1886
Nog te betalen TNT-Profiel	78
Nog te betalen Ton van Bommel	73
Beschikbare reserve	3786
Totaal	5823

(onder voorbehoud van goedkeuring door de kascommissie)

BEGROTING 2011

Inkomsten

Subsidie gem. Diemen	4231
Retributie AWN	910
Donaties	150
Rente ING	50
Totaal	5341

Uitgaven

Huur pand Diemen	3950
Schoonmaakkosten Diemen	180
Fotocopieën	15
Het Profiel	800
Veldwerk en onderzoek	150
Vergaderingen en excursies	300
Boeken	50
Diascanner	300
Diversen	80
Totaal	5825

Afname reserve	484
----------------	-----

Toelichting financieel overzicht over 2010

Inkomsten 2010

De subsidie die we van de Gemeente Diemen ontvangen is grotendeels bedoeld ter compensatie van de huur van onze werkruimte. Die subsidie wordt overigens verleend onder voorwaarde dat we de Historische Kring Diemen onderdak verschaffen zonder daarvoor een vergoeding te vragen.

Retributie AWN

Het aantal leden is in 2010 helaas behoorlijk gedaald. De laatst ontvangen afrekening (25 oktober 2010) gaf aan dat er 94 betalende leden waren. Op basis van dit aantal hebben we nu recht op het volgende bedrag per jaar:

Vaste jaarbedrag per afdeling	400
Aantal leden 94 x 5 euro	470
Totaal	870 euro

Het aantal leden wordt per half jaar gemeten, zodat het retributiebedrag per half jaar kan fluctueren. Het aantal leden van onze afdeling was in de afgelopen jaren als volgt:

Ultimo	2010	94
	2009	110
	2008	105
	2007	117
	2006	121

De donaties:

Een oproep in Het Profiel voor een donatie heeft veel succes gehad! Hartelijk dank aan de donateurs voor hun bijdrage.

Ontvangen rente:

De spaarrekening heeft een rentebedrag opgeleverd van 51 euro. Het rentepercentage was laag: 1,5%.

Uitgaven 2010

De meeste uitgaven zijn in lijn met de begroting.

Er was geen veldwerk, waardoor er op dit punt vrijwel geen uitgaven waren. Wel was er het DIMIS onderzoek.

De post "diversen" bestaat o.a. uit administratiekosten van de ING en enkele kleine onkosten, zoals sleutels.

Toelichting begroting 2011

De Gemeente Diemen heeft ons voor het jaar 2011 een subsidie toegezegd van 4231 euro. Een verhoging van 1,2% ten opzichte van 2010.

Aangezien de kwaliteit van ons dia-archief achteruit zal gaan, wil het bestuur een diascanner aanschaffen om de dia's over te zetten naar digitaal formaat. Daarnaast is het de bedoeling om ook het fotoarchief te scannen; overigens een omvangrijke klus.

Ton van Bommel

Het jaarverslag 2010 is samengesteld door Wim 't Hart

BERICHTEN

Noord/Zuidlijn, Vijzelgracht

De 'wevershuisjes' aan de Vijzelgracht in 2008.

Nog voor de zomer zijn de vier wevershuisjes aan de Vijzelgracht in Amsterdam weer bewoonbaar. De monumentale woningen die in juni 2008 maar liefst 23 centimeter verzakten door de aanleg van de Noord/Zuidlijn, staan sinds gisteren weer recht overeind,

Sinds december worden met hydraulische vijzels, die bevestigd zijn aan de funderingspalen, de vloeren gelift. Een precies werkje dat gisteren eindigde. Nu kan eigenaar Stadsherstel NV aan het werk om de panden te renoveren. Dat is minder werk dan de aanblik doet vermoeden. "Het oogt droevig, maar als je daar door-

heen kijkt, zie je nog een goed casco”, zegt Jaap Hulscher, adjunct-directeur van Stadsherstel. “Het interieur is goed en pas gerestaureerd. Het belangrijkste is nu om de panden standzeker te maken.” Na overleg met bouwtoezicht, denkt Hulscher begin februari met dit constructieve herstel aan de slag te kunnen. Dit is veel meer werk dan het oplappen van beschadigingen aan de wanden. Met het herstel van de kelder wacht Stadsherstel totdat het werk aan het metrostation Vijzelgracht klaar is. “Het is belangrijk de palen in de grond bereikbaar te houden. Mocht er iets verzakken dan kunnen we het direct corrigeren. Door de goede voorzorgsmaatregelen, is de kans hierop echter klein.”

Metro, donderdag 6 januari 2011

Noord/Zuidlijn, Open dag

Op vrijdag 28 februari konden belangstellenden de betonstort bijwonen, drie meter dik beton voor het nieuwe metrostation Rokin van de Noord/Zuidlijn. Archeologische vondsten zijn niet meer mogelijk, maar de verwerking van de eerdere vondsten is nog gaande.

Het beton wordt gestort. Foto Guus Lindeman.

Allard Pierson Museum

De Nijlexpeditie – Foto's en film door Marius van Beek in 1963. 29 januari t/m 25 mei 2011.

Terwijl in Nederland de beruchte Elfstedentocht van '63 werd gereden, legde Marius van Beek op film en foto vast wat voor impact de bouw van de Assouandam op de Egyptische bevolking en het landschap had.

Van 29 januari t/m 25 mei 2011 is in het Allard Pierson Museum de fototentoonstelling *De Nijlexpeditie – Foto's en film door Marius van Beek in 1963* te zien. De foto's en filmbeelden vertellen het verhaal van het veranderende Nijldal en de impact die de bouw van de Assouandam had op de lokale bevolking en het Egyptische culturele erfgoed. De tentoonstelling vindt plaats naar aanleiding van de gelijknamige publicatie *De Nijlexpeditie* door Marius van Beek (1921-2003).

Als een van de eerste Nederlanders trok de journalist en beeldhouwer Marius van Beek in 1963 op eigen houtje met een bootje naar het zuiden van Egypte. Hij had – en dat was in het provinciale Nederland van die tijd heel bijzonder – in de gaten dat daar een dramatische ontwikkeling gaande was. Door de bouw van de Assouandam zou een gebied ter grootte van Nederland onder water komen te staan, waardoor ontelbare historische schatten verloren dreigden te gaan. De bevolking, die al eeuwenlang langs de rivier de Nijl woonde, zou verdreven worden door de veranderende loop van het water.

De Nijlexpeditie

In 1963 reed Marius van Beek met een afgedankt landingsvaartuig uit de Tweede Wereldoorlog, eigenhandig omgebouwd tot een primitieve motorboot, op een aanhanger achter zijn auto van Oosterbeek naar Genua, om vandaar met een vrachtboot over te steken naar Egypte. Met zijn 'Nefertete' voer hij de Nijl af van Luxor via de in aanbouw zijnde Assouandam naar de tweede Cataract bij Wadi Halfa, een tocht van ruim duizend kilometer tot diep in het zuiden van Egypte en net over de grens met Soedan.

Publicatie

Bij de tentoonstelling komt de publicatie *De Nijlexpeditie* uit, waarin Marius van Beek op persoonlijke wijze verslag doet van zijn tocht. *De Nijlexpeditie* (21x25 cm, paperback, 176 pp. met dvd, ISBN 978 90 6216 507 0) is verkrijgbaar in de museumwinkel voor € 24,50.

Verboden Toegang

Geheimen van Egyptische tempels

Van 20 april tot en met 14 augustus 2011 is in het Allard Pierson Museum de tentoonstelling *Verboden toegang – Geheimen van Egyptische tempels* te zien.

In de tentoonstelling *Verboden toegang – Geheimen van Egyptische tempels* waant de bezoeker zich in een tempel uit de Egyptische Oudheid.

Toegang tot de tempel was uitsluitend voorbehouden aan de priesters, en verboden gebied voor gewone mensen. De tentoonstelling biedt aan de hand van verschillende godenbeeldjes een kijkje in de Egyptische godenwereld, die met 1500 verschillende goden zeer uitgebreid was.

Een belangrijk object in de tentoonstelling is het beeld van Imhotep. Dit beeld, van een vergoddelijkte architect, stond ooit bij de ingang van een tempelcomplex. Een dergelijk beeld werd in de oudheid gezien als de

bemiddelaar tussen goden en mensen en kon aangeraakt worden om zo kracht aan de tempelgod te vragen. Ook in de tentoonstelling mag de bezoeker dit originele beeld aanraken.

Tempels en rituelen

Tempels waren de woningen van de goden. Ze werden volgens strikte voorschriften gepland, gebouwd en ingericht. Met hun hoge en ondoordringbare muren vormden ze een eigen wereld in een dorp of stad. Door het gebruik van zuilen in de vorm van papyrusstengels en de afbeelding van een sterrenhemel op het plafond werd de suggestie van een microkosmos verder doorgevoerd. In de tempel oefenden de priesters volgens strenge voorschriften de dagelijkse erediensten en rituelen uit. Deze waren noodzakelijk om de samenleving draaiende te houden, anders zou er chaos uitbreken.

De Farao

De farao heeft naast het bestuur van het land een unieke rol in de tempelcultuur. Als mens en opperste priester tijdens zijn leven, is hij bemiddelaar tussen zijn onderdanen en de godenwereld. Na zijn overlijden wordt elke farao een god, gelijk aan de dodengod Osiris. In de tentoonstelling is een zeer mooi beeld te zien van het hoofd van een farao. Dit is ofwel Amenophis II of Toetmosis III uit het Nieuwe Rijk.

De Mariakerk te Diemen

Een karveel, een doots-hoofd en het jaar 1136. De titel van een artikel van Jaap Haag in de periodiek van de HKD. Hij probeert iets meer te kunnen zeggen over het interieur en de precieze ouderdom van de kerk. Van het

interieur bestaan geen afbeeldingen maar slechts enkele simpele beschrijvingen uit de 18e eeuw.

De pastoor van Diemen werd benoemd door het Utrechts kapittel van Sint-Marie dat werd opgericht in 1081. Pas daarna kan Diemen dus een zelfstandige parochie zijn geworden. De kerk wordt voor het eerst vermeld in een document uit 1276. Tussen deze twee jaartallen moet de kerk zijn gebouwd. Archeologisch onderzoek is uitgekomen op de eerste helft van de twaalfde eeuw.

Een van de schaarse beschrijvingen van het interieur van de Mariakerk staat in een boek van Nicolaas Witsen uit 1690: "Aaloude en hedendaagsche Scheepsbouw en bestier". Van belang is vooral dat Witsen meldt dat hij op glas een schildering heeft gezien met een doodshoofd waaronder het jaartal 1136. Het is wel erg aannemelijk dat de kerk in dat jaar is gesticht.

Historische Kring Diemen, jaargang 20, nr. 2-2010

Aktiviteiten in de komende tijd

Onze archeologische activiteiten in het veld zijn meestal in het weekend. Soms ook op doordeweekse dagen. Belangstellende leden kunnen daaraan deelnemen. Zij worden verzocht van te voren contact op te nemen met Paul Hoogers, 02975-60944.

Leden en donateurs

Leden van de AWN, afdeling Amsterdam en Omstreken, krijgen dit blad automatisch en zonder kosten. Als u nog geen lid bent van de AWN kunt u zich opgeven via de Ledenadministratie van de AWN, Postbus 714, 3170 AA POORTUGAAL, tel. 010-5017451 (overdag).

Als niet AWN-lid kunt u donateur worden van onze afdeling door minimaal € 6,75 per jaar over te maken op giro 3567178 van de Penningmeester afd. A'dam en Omstreken van de AWN, tel. 06-53625331. Het afdelingsblad Het Profiel wordt u dan 4x per jaar toegestuurd. Het houdt u op de hoogte van onze activiteiten zoals opgravingen, lezingen, excursies en studiedag.

Advertentietarieven van Het Profiel:

¼ pagina: € 11,25/aflevering; € 40,50 4x/jaar

½ pagina: € 22,50/aflevering; € 81,00 4x/jaar

1 pagina: € 45,00/aflevering; € 162,00 4x/jaar

Het Profiel wordt gestuurd naar de leden van de AWN uit de regio Amsterdam, naar een aantal archeologen en archeologische verenigingen in het hele land en naar enkele bedrijven, instellingen en verenigingen.

Voor inlichtingen: 020-6124960 (redactie Het Profiel).

Activiteiten van AWN-leden, afdeling Amsterdam e.o.

Naam	Taken/ functies
Germa Gotje: 0294-264227 germagotje@kpnmail.nl	* Tentoonstellingscommissie * Aktief bij Noord/Zuidlijn
Paul Hoogers: 02975-60944 PaulHoogers@telfort.nl	* Contacten met Hist. Ver. A'veen, 'De Proosdij-landen', 'Wolfgerus van Aemstel' te Ouderkerk, de gemeente Diemen en de provincie N-Holland * Voorzitter
Ton van Bommel: 06-50585277 tonvanbommel@wxs.nl	* Penningmeester Publicaties amateur-archeologie, aardewerk
Hannie Ploegmakers: 020-6938463 hploegmakers@planet.nl	* Specialiste houtonderzoek * Aktief bij Noord/Zuidlijn
Wim 't Hart w.hart4@upcmail.nl	* Secretaris * Contactpersoon hoofdbestuur en nieuwe leden * Organisatie excursies/lezingen
Marijke van Wijngaarden: 020-6844807 mijke8@xs4all.nl	* Bestuurslid algemeen * Evenementen, externe contacten * Aktief bij Noord/Zuidlijn
Ruud Wiggers: 020-6124960, 06-41536651 ruudw6@gmail.com	* Redacteur 'Het Profiel', bestuurslid algemeen * Aktief bij Noord/Zuidlijn
Bert Kuipers	* Aktief bij Noord/Zuidlijn
Guus Lindeman Guus.Lindeman@gmail.com	* Aktief bij Noord/Zuidlijn
Arie van Muijlwijk regina66@hetnet.nl	* Aktief bij Noord/Zuidlijn
Philippa Kahmann	* Aktief bij Noord/Zuidlijn

Briefkaart: De Nieuwe Brug AMSTERDAM, kort na 1900. De kaart is gefrankeerd met een postzegel van 1 cent en werd gestuurd naar het 'Hoofd der Bewaarschool te Haamstede (Zeeland)'. Dat was voldoende om de kaart te bezorgen.

Bij deze brug aan het Damrak, vlakbij het Victoriahotel, heeft de archeologische zeef gestaan waarmee veel voorwerpen uit de ondergrond van Amsterdam zijn opgepikt tijdens de aanleg van de Noord/Zuidlijn. De brug zal worden herbouwd in oude stijl.